

Att söka dispens från djurlaborationer i universitetsutbildning

Många av djurförsöken inom olika utbildningar är frivilliga och ibland erbjuds andra laborationer som alternativ. Men på vissa utbildningar förekommer även obligatoriska djurlaborationer. Det går att söka dispens från djurlaborationer, men det är alltid bäst att i god tid börja prata med kursansvariga och försöka få dem att erbjuda ett alternativ till djurlaborationen.

Det finns inte någon lagstiftning som ger studenter rätt att av etiska skäl slippa delta i djurförsök i undervisning. Det finns inte heller några bestämmelser som säger att högskolor och universitet är skyldiga att erbjuda alternativ i de fall djurförsök förekommer i grundutbildningar.

Många gånger tvingas studenterna själva lägga ned mycket tid på att söka efter lämpliga alternativ som kan ersätta djurförsöken och ibland även att praktiskt se till att de får utföra laborationen på en annan utbildningsort. Det bästa är naturligtvis om det går att övertyga kursansvariga om att djurlaborationen helt kan ersättas med kunskapsinhämtning med alternativa laborationer eller på annat sätt (för veterinärstudierande kan det t ex innebära utökad praktik på klinik). En annan möjlighet, som kan ses som ett första steg mot att ersätta djurlaborationen, är att de studenter som vill erbjuds alternativ.

Du har rätt att söka dispens, men lagen ger inga garantier för att du kan genomföra din utbildning utan djurförsök

Som student har du alltid (enligt Högskoleförordningen) rätt att söka dispens från att delta i djurförsöken, men det är inte säkert att du får dispens. Ett avslag kan överklagas till Överklagandenämnden för högskolan, www.onh.se.

Det har lagts motioner i riksdagen flera gånger med krav om att det i lagstiftningen ska skrivas in att högskolor och universitet ska vara skyldiga att erbjuda alternativ till djurförsök och att studenter ska ha rätt att slippa utföra djurförsök, men sådana motioner har alltid avslagits i riksdagen. Du har alltså inte laglig rätt att genomföra dina studier utan djurförsök, om sådana ingår som obligatoriska moment i utbildningen.

Intressant är dock att samma djurförsök ofta inte anses nödvändigt i utbildningen på andra utbildningsorter, så att byta utbildningsanstalt kan vara en väg att komma vidare i utbildningen för dig som inte vill delta i djurlaborationer.

Så här kan du gå tillväga om du vill genomföra din utbildning utan djurlaborationer

Dessa tips kommer från InterNiche, www.interniche.org, en internationell organisation som arbetar för att ersätta djurförsök i utbildning med alternativ

1. Ta reda på fakta om situationen

Det är alltid bra att börja med att prata med utbildnings- och kursansvariga så tidigt som möjligt och fråga om djur används på kursen. Det kan vara bra att redan i början av första årets studier försöka ta reda på vilka djurlaborativa moment som ingår senare i utbildningen. Fråga vilka arter som används, hur många och för vilket syfte. Fråga om studenter får välja att avstå från att delta i moment där djur används. Finns det alternativa metoder? Vilka i så fall?

2. Gör klart för dig själv var du står

Gå igenom dina motiv. Bestäm dig för vad du vill, vad du inte vill och varför. Bestäm dig för vad som är acceptabelt alternativ för dig.

Du ska kräva en alternativ metod som är relevant för utbildningen och som är jämförbar med de djurlaborativa momenten vad gäller den tid och energi du måste lägga ned, undervisningskvalitet och akademisk giltighet. Tänk igenom hur långt du är beredd att gå för att försvara dina etiska åsikter: om en samarbetslösning inte är möjlig kanske du måste ta till en tuffare attityd.

3. Prata med din lärare

Förklara lugnt men bestämt att användandet av djur på detta sätt strider mot din etiska ståndpunkt. Du vill lära dig kursinnehållet, men inte genom att skada något djur. Fråga specifikt efter ett bra alternativ, eftersom du inte tänker delta i det djurlaborativa momentet och skulle vilja hitta en lösning som är godtagbar för båda parter.

Låt inte en lärare avskräcka dig: du har rätt till dina känslor och åsikter, men var samtidigt inte överlägsen och konfronterande i ditt sätt att agera. Var beredd att diskutera saken. Förbered dig på vilka frågor som du kan behöva svara på.

Om din lärare är öppen för förändringar och säger att du kan få använda en alternativ metod istället kan det vara bra att få det uttalandet nedskrivet på papper. Om lärarna är omedgörliga, fråga efter en förklaring till deras ställningstagande. Du kan nu behöva presentera ditt ställningstagande ännu mer utförligt. Om det inte finns möjlighet att få göra ett alternativ istället för djurförsöket fråga runt bland kursarna för att få besked om det finns andra som tycker som du. Det kan vara en styrka att vara flera men du kan även lyckas på egen hand. Sök stöd bland vänner – eller från andra lärare om de är av samma åsikt som du.

4. Sök mer information

Ta reda på det exakta syftet med djurförsöket för att lättare kunna söka efter möjliga alternativ. Informera dig om utbudet av alternativa metoder, kostnader, kvalitet etc. På Forska Utan Djurförsöks hemsida www.forskautandjurforsok.se finns, i ”Forskarrummet” en länksida där du kan hitta tips som rör alternativ till djurförsök i utbildning.

5. Presentera ditt material

Presentera det material du sammanställt: dina argument och förfrågan, komplett information om alternativa metoder och relevant material från InterNICHE eller någon annan källa som din lärare kan använda. Visa materialet för studierektor, studievägledare och personer som stödjer dig och förklara hela situationen. Om du lyckas få ett positivt svar kan det vara bra att få det på papper.

6. Sök formell dispens

Om du fortfarande inte har fått en positiv respons på din förfrågan att få göra en alternativ metod istället för att delta i djurförsök kan du söka dispens från att delta i ett obligatoriskt utbildningsmoment, i det här fallet att djurförsök ingår, lokalt vid ditt universitet/högskola.

Hör med studievägledaren om adressen dit. Du kan i din ansökan då ange alla de ansträngningar du gjort för att få göra en alternativ metod i stället, vilket borde öka dina chanser att få bifall.

Om du får avslag från universitetet/högskolan kan du överklaga till Överklagandenämnden för högskolan. Eftersom denna procedur kan ta tid är det bra att du så tidigt som möjligt vet hur kursansvariga/ studierektor ställer sig i denna fråga så att du kan söka i tid.

Även om din ansökan inte är behandlad i någon av instanserna ännu kan du välja att inte delta i de djurlaborativa momenten tills din ansökan är färdigbehandlad.

7. Gör ditt fall offentligt

Du kan också se till att studenttidningar och lokal och nationell press får reda på ditt problem och på det sättet skapa ytterligare press på universitetet/högskolan. Gör en namninsamling. Skriv ett brev till fakulteten och förklara din situation. Arrangera en diskussion om bioetik,

LYCKA TILL!